

เหตุผลและนโยบายเกี่ยวกับกฎหมายสิทธิบัตร

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2522 และพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นฉบับแก้ไข มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2535 กำหนดให้กรมทรัพย์สินทางปัญญากระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณารับจดทะเบียนการประดิษฐ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และออกสิทธิบัตรให้แก่ผู้ขอ

เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวคือ เพื่อส่งเสริมให้มีการค้นคว้าวิจัยและประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ หรือกรรมวิธีและออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์และเป็นการก้าวหน้าทางเทคนิคในเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรมในประเทศและเพื่อให้ผู้ประดิษฐ์และผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ได้รับความคุ้มครองผลงานที่ได้ทำขึ้น โดยห้ามมิให้บุคคลอื่นลอกหรือเลียนแบบโดยมิให้ค่าตอบแทน นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าว ยังมีนโยบายที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนในการผลิตและจำหน่ายสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอีกด้วย

สิทธิบัตรคืออะไร

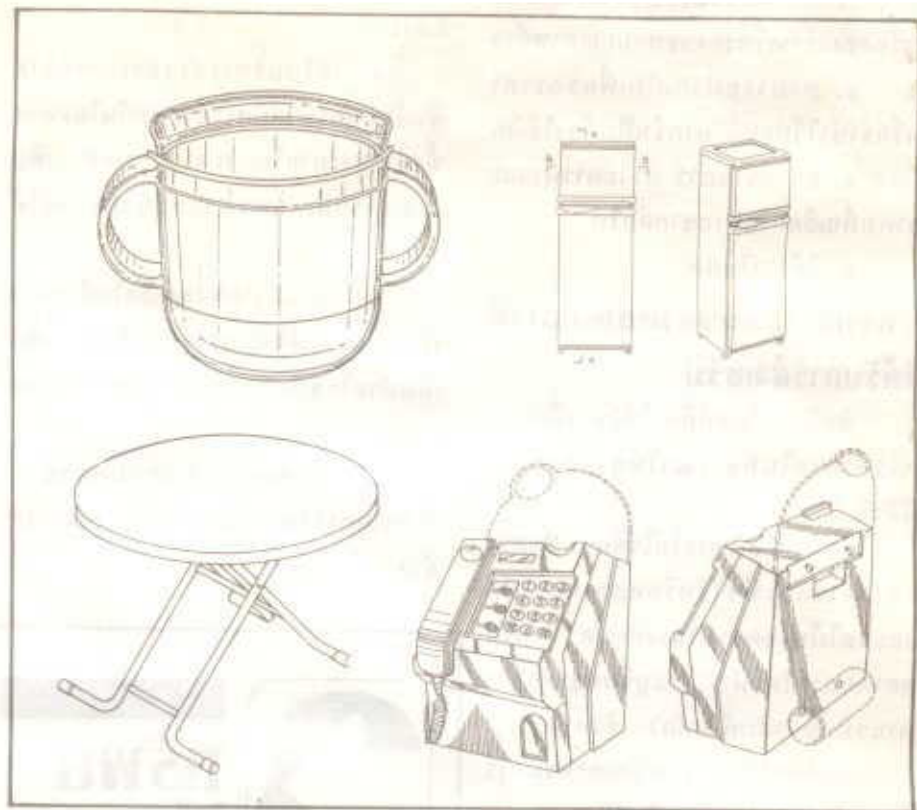
สิทธิบัตร หมายถึงหนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด

สิ่งที่จะขอรับสิทธิบัตรได้

ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การประดิษฐ์
2. การออกแบบผลิตภัณฑ์

ความแตกต่างระหว่างสิทธิบัตรการประดิษฐ์กับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

สิทธิบัตรการประดิษฐ์เป็นการให้ความคุ้มครองแก่ลักษณะภายใน เช่น กลไก, โครงสร้าง, หน้าที่ใช้สอย หรือประโยชน์

สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นการให้ความคุ้มครองแก่ลักษณะภายนอกเช่น รูปร่าง ตลอดจนของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

สิทธิบัตรการประดิษฐ์

การประดิษฐ์ หมายถึง

การทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ (วัตถุที่มีรูปร่าง เช่น เครื่องจักรกล สารประกอบทางเคมี) หรือกรรมวิธี (วิธีในการผลิต การเก็บรักษา หรือการใช้ผลิตภัณฑ์ เช่น วิธีการผลิตเครื่องจักรขึ้นใหม่ รวมทั้งการทำให้ผลิตภัณฑ์ หรือกรรมวิธีที่มีอยู่แล้วดีขึ้น

ลักษณะของการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้

1. เป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เช่น ไม่เคยใช้แพร่หลายหรือเปิดเผยในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ใด ๆ มาก่อนทั้งในและนอกประเทศไทย

2. เป็นการประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น กล่าวคือไม่ใช่การประดิษฐ์ที่อาจทำได้โดยง่ายโดยผู้มีความรู้ในระดับธรรมดา

3. เป็นการประดิษฐ์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม และ พาณิชยกรรม

การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรไม่ได้

(มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535)

1. จุดชีพและส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของจุลินชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สัตว์ พืช หรือสารสกัดจากสัตว์ หรือพืช

2. กฎเกณฑ์และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

3. ระบบข้อมูลของสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์

4. วิธีการวินิจฉัย บำบัด หรือรักษาโรคนุญช์ หรือสัตว์

6. การประดิษฐ์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี อนามัย หรือสวัสดิภาพของประชาชน

สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง

รูปร่างของผลิตภัณฑ์ หรือองค์ประกอบของลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์ อันมีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์

ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รวมทั้งหัตถกรรมได้

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้

ต้องเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อ อุตสาหกรรมหรือหัตถกรรม ซึ่งการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่หมายถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่มีหรือใช้แพร่หลายในราชอาณาจักร หรือยังไม่ได้เปิดเผยสาระสำคัญ หรือรายละเอียดในเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ใดก่อนวันขอรับสิทธิบัตร หรือไม่คล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตรไม่ได้

- 1. แบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่
- 2. แบบผลิตภัณฑ์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 3. แบบผลิตภัณฑ์ที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

ผู้มีสิทธิขอรับสิทธิบัตร

- 1. ผู้ประดิษฐ์หรือออกแบบผลิตภัณฑ์ถ้ามีบุคคลหลายคนทำการประดิษฐ์หรือออกแบบร่วมกัน มีสิทธิขอรับสิทธิบัตรร่วมกัน
- 2. นายจ้างของผู้ประดิษฐ์หรือผู้ออกแบบตามสัญญาจ้าง ทั้งนี้ยกเว้นแต่สัญญาจ้างระบุไว้เป็นอย่างอื่น
- 3. หน่วยงานราชการ องค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ มีสิทธิขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์หรือการออกแบบที่ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจทำขึ้น

4. ผู้รับโอนสิทธิหรือมรดกจากบุคคลที่ระบุไว้ในข้อ 1,2 หรือ 3 การโอนสิทธิดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน

บุคคลซึ่งจะขอรับสิทธิบัตรได้นั้นต้องมีสัญชาติไทย หรือมีสัญชาติของประเทศที่ยินยอมให้คนไทยขอรับสิทธิบัตรในประเทศนั้นได้

ประโยชน์ของการขอรับสิทธิบัตร

1. ประโยชน์ที่ผู้ทรงสิทธิบัตรได้รับ

1.1 มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการผลิตผลิตภัณฑ์หรือใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร หรือขายหรือมีไว้ขาย

1.2 มีสิทธิอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิที่ระบุในข้อ 1.1 โดยเรียกค่าตอบแทน

1.3 มีสิทธิโอนสิทธิบัตรให้แก่บุคคลอื่น

1.4 มีสิทธิใช้คำว่า “สิทธิบัตรไทย” หรืออักษร “สทท” หรืออักษรต่างประเทศที่มีความหมายเช่นเดียวกันบนผลิตภัณฑ์ภาษาละตินหรือทับท้อของผลิตภัณฑ์ หรือในการโฆษณาการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตร

2. ประโยชน์ที่เกิดแก่สังคมหรือประชาชนส่วนรวมเมื่อมีผู้ได้รับสิทธิบัตร ย่อมทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์หรือสิทธิคือ

2.1 ได้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ดีกว่าที่มีอยู่แล้ว หรือแตกต่างไปจากเดิม

2.2 มีสิทธิศึกษา ค้นคว้า หรือวิจัยแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการขอรับสิทธิบัตรนั้นเพื่อนำไปพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ โดยไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการคิดทำสิ่งนั้นขึ้นเอง

2.3 มีสิทธิขอใช้แบบผลิตภัณฑ์ถ้าหากไม่มีการผลิตแบบผลิตภัณฑ์นั้น หรือมีการขายผลิตภัณฑ์ในราคาสูงเกินควรหรือไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

อายุสิทธิบัตร

- สิทธิบัตรการประดิษฐ์ มีอายุ 20 ปี นับแต่วันขอสิทธิบัตร

- สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีอายุ 10 ปี นับแต่วันขอรับสิทธิบัตร

การยื่นขอจดทะเบียน

สถานที่ยื่นขอจดทะเบียน

ยื่นคำขอได้ที่ กองบริการและเผยแพร่กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ (ต่อไปจะให้ยื่นที่พาณิชย์จังหวัด)

วิธีการยื่นขอ

1. ยื่นโดยตรงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมชำระค่าธรรมเนียม

2. ส่งคำขอทางไปรษณีย์ลงทะเบียนถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมชำระค่าธรรมเนียม

ขั้นตอนในการขอจดทะเบียนสิทธิบัตรการประดิษฐ์

1. การยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ พร้อมทั้งชำระค่าธรรมเนียมซึ่งในคำขอต้องประกอบด้วย

1.1 แบบพิมพ์คำขอรับสิทธิบัตรแบบ สป/สผ/001-ก ซึ่งมี 2 หน้า

1.2 รายละเอียดการประดิษฐ์

1.3 ข้อถ้อยสิทธิ

1.4 รูปเขียน (ถ้ามี)

1.5 บทสรุปการประดิษฐ์

1.6 เอกสารประกอบอันแสดงถึงสิทธิของผู้ขอ เช่น หนังสือโอนสิทธิ-สัญญาการว่าจ้าง เป็นต้น (ถ้ามี)

1.7 หนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี)

2. เมื่อยื่นคำขอตามข้อ 1 แล้ว ถ้ามีสิ่งบกพร่องที่พอจะแก้ไขได้ กองฯ จะแจ้งให้ผู้ขอหรือตัวแทนทราบ เพื่อปฏิบัติหรือแก้ไขตามคำสั่งในหนังสือแจ้งนั้น

3. ผู้ขอต้องใช้แบบ สป/สผ/002-ก ในการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งชำระค่าธรรมเนียม

4. ในกรณีคำขอถูกต้องหรือได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อ 3 แล้วกองฯ จะส่งหนังสือถึงผู้ขอให้ชำระค่าธรรมเนียมการประกาศโฆษณาในหนังสือจดหมายเหตุสิทธิบัตร

5. เมื่อประกาศโฆษณาแล้ว ผู้ขอต้องยื่นขอให้ตรวจสอบการประดิษฐ์โดยใช้แบบ สป./003-ก ภายใน 5 ปี นับแต่วันประกาศโฆษณา

6. ถ้าอธิบดีเห็นว่าคำขอถูกต้องตามกฎหมายและสั่งให้รับจดทะเบียนสิทธิบัตรแล้วกองฯ จะส่งหนังสือแจ้งให้ผู้ขอมาชำระค่าธรรมเนียม

7. เมื่อผู้ขอชำระค่าธรรมเนียมตามข้อ 6 แล้ว กองฯ จะออกสิทธิบัตรให้

